

Brussel, 8 januari 2021
(OR. en)

14356/20

ECOFIN 1208
UEM 413
SOC 830
EMPL 580
COMPET 666
ENV 839
EDUC 459
RECH 546
ENER 517
JAI 1140
FSTR 199
REGIO 293
GENDER 154
ANTIDISCRIM 131

NOTA

---

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	de delegaties
nr. vorig doc.:	ST 13060/20
nr. Comdoc.:	COM(2020) 746 final
Betreft:	Aanbeveling voor een AANBEVELING VAN DE RAAD over het economisch beleid van de eurozone

---

Voor de delegaties gaat hierbij de op 16 december 2020 overeengekomen versie van de Eurogroep van de ontwerpaanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone. Na de videoconferentie van de Raad Ecofin van januari moet de tekst worden goedgekeurd tijdens de eerst mogelijke fysieke Raadszitting of via een schriftelijke procedure.

De tekst zal in maart 2021, na bekrachtiging door de Europese Raad, formeel worden aangenomen.

Aanbeveling voor een

AANBEVELING VAN DE RAAD

over het economisch beleid van de eurozone

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 136, in samenhang met artikel 121, lid 2,

Gezien Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid¹, en met name artikel 5, lid 2,

Gezien Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden², en met name artikel 6, lid 1,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

---

¹ PB L 209 van 2.8.1997, blz. 1.

² PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25.

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Als gevolg de COVID-19-pandemie heeft de economie van de eurozone in de eerste helft van 2020 een plotselinge en diepe recessie doorgemaakt. Ondanks de sterke opleving in het derde kwartaal van 2020, die gepaard ging met de opheffing van de inperkingsmaatregelen, hebben de weer versnellende verspreiding van COVID-19 en de nieuwe inperkingsmaatregelen in het vierde kwartaal de onzekerheid verder doen toenemen en is gebleken dat het eurogebied kwetsbaar blijft voor de aanhoudende gezondheids crisis. De COVID-19-crisis heeft volgens de economische najaarprognoses van de Commissiediensten een reeks grote schokken aan zowel vraag- als aanbodzijde veroorzaakt, die leiden tot een verwachte daling van het bbp met 7,8 % in 2020. De prognose luidt dat het herstel in 2021 dan ook langzamer verlopen dan eerder werd verwacht en dat een grote outputgap van ongeveer - 7,0 % van het potentiële bbp van de eurozone in 2020 tot eind 2021 niet zal worden gedicht. Door de evolutie van de pandemie en gedragsveranderingen door economische subjecten blijven de economische vooruitzichten vrij onzeker. Het snelle ingrijpen op zowel nationaal niveau als op het niveau van de Unie, onder meer via het akkoord dat de Europese Raad heeft bereikt over het NextGenerationEU-pakket, heeft zeker bijgedragen tot een beperking van een aantal negatieve gevolgen van de schok en tot de stabilisering van de markten. Zowel de particuliere consumptie als de investeringen werden zwaar getroffen, waardoor de prijzen en lonen negatief werden beïnvloed. De arbeidsmarktvooruitzichten zijn verslechterd nadat zij zeven jaar lang verbeterden. De stijging van de werkloosheid is tot dusver verzacht dankzij de geslaagde uitvoering van ambitieuze beleidsmaatregelen in alle lidstaten. Het gaat onder andere om werktijdverkortingsregelingen en andere ondersteunende beleidsmaatregelen om massaontslagen en grote inkomensverliezen te voorkomen en de daarmee samenhangende daling van het totale aantal gewerkte uren en een daling van de activiteitsgraad te voorkomen.

- (2) De COVID-19-crisis vergroot de economische verschillen tussen de lidstaten van de eurozone. Deze verschillen worden veroorzaakt door een aantal factoren, waaronder: de intensiteit en de duur van de COVID-19-schok; de relatieve omvang en het economische belang van de contactintensieve sectoren (bv. toerisme, zakelijk reisverkeer en horeca) en de verschillen in de beschikbare budgettaire ruimte. Deze verschillen zijn van invloed op het vertrouwen en op de investerings- en groeivoorzichten en kunnen de reeds vóór de crisis bestaande regionale verschillen nu nog vergroten. Op langere termijn dreigt de huidige COVID-19-crisis permanente negatieve gevolgen te hebben voor potentiële groei en inkomenskloven als gevolg van een lager menselijk en fysiek kapitaal (zowel materieel als immaterieel). Dat zou kunnen leiden tot een nog lagere groei van de arbeidsproductiviteit en de inkomens, en tot een nog grotere ongelijkheid.
- (3) De snelle en krachtige reactie van de Unie, met onder meer NextGenerationEU, dat de Europese faciliteit voor herstel en veerkracht omvat, heeft het marktvertrouwen versterkt en de solidariteit en de eensgezindheid van de lidstaten aangetoond bij het coördineren van hun inspanningen om de economische groei weer op gang te brengen en de economische en sociale veerkracht te versterken. Over een aantal nieuwe instrumenten voor de Unie en de eurozone werd in zeer korte tijd overeenstemming bereikt. Deze instrumenten bieden reeds een vangnet voor werkenden (via het Europees instrument voor tijdelijke steun om het risico op werkloosheid te beperken in een noodtoestand - SURE)³, voor bedrijven (via een regeling van de Europese Investeringsbank) en voor lidstaten om directe en indirecte kosten als gevolg van de COVID-19-pandemie in verband met gezondheidszorg, geneesmiddelen en preventie te financieren, onder meer via het instrument voor crisisondersteuning bij een pandemie van het Europees stabiliteitsmechanisme⁴. De beleidsrespons van de Unie omvatte ook de activering van de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact en een tijdelijke kaderregeling om de flexibiliteit in het kader van de EU-staatssteunregels⁵ te gebruiken. De middelen van het cohesiebeleid werden herverdeeld via het corona-investeringsinitiatief plus (CRII en CRII+)⁶ naar waar zij het hardst nodig zijn.

---

³ PB L 159 van 20.5.2020, blz. 1.

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/44011/20200508-pcs-term-sheet-final.pdf>

⁵ PB C 91I van 20.3.2020, blz. 1, PB C 112I van 4.4.2020, blz. 1, PB C 164 van 13.5.2020, blz. 3, PB C 218 van 2.7.2020, blz. 3.

⁶ PB L 99 van 31.3.2020, blz. 5.

- (4) De tenuitvoerlegging van goed doordachte beleidsmaatregelen in de context van NextGenerationEU en het belangrijkste instrument ervan, de Europese faciliteit voor herstel en veerkracht, zal aan de lidstaten een nieuwe impuls geven om aan groeibevorderende hervormingen te beginnen en het niveau en de kwaliteit van de investeringen te verhogen, overeenkomstig de doelstellingen inzake veerkracht en de groene en de digitale transitie. Dit zou moeten helpen om menselijk kapitaal op te bouwen en werkenden van baan te laten veranderen, wat samen met de middelen van het cohesiebeleid essentieel zal zijn om de cohesie te waarborgen, werkgelegenheid en productiviteit te bevorderen en de economische en sociale veerkracht te vergroten. De groeidoelstellingen van de EU en de nationale structurele uitdagingen, met inbegrip van degene die in de landspecifieke aanbevelingen van 2019 en 2020 zijn vastgesteld, zijn van cruciaal belang. De jaarlijkse strategie voor duurzame groei 2021⁷, die deze doelstellingen bevordert, benoemt zeven vlaggenschip-initiatieven: 1) versnellen, 2) renoveren, 3) opladen en bijtanken, 4) verbinden, 5) moderniseren, 6) opschalen en 7) om- en bijscholen. Dat zijn gemeenschappelijke uitdagingen waarvoor gecoördineerde investeringen en hervormingen nodig zijn. De lidstaten worden aangemoedigd investeringen te kanaliseren, hervormingen door te voeren en hun waardeketens verder te integreren in deze kerngebieden. De voorgestelde verordening betreffende de faciliteit voor herstel en veerkracht bepaalt onder meer dat de plannen van de lidstaten van de eurozone voor herstel en veerkracht consistent moeten zijn met de uitdagingen en prioriteiten die zijn vastgesteld in de aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone. Bij de beoordeling van de plannen voor herstel en veerkracht moet met deze consistentie rekening worden gehouden.
- (5) De eurozone heeft een ondersteunende, gecoördineerde, alomvattende en consistente mix van economische beleidsmaatregelen nodig om de gevolgen van de COVID-19-pandemie op te vangen, dit in volledige overeenstemming met de waarborgen van het Verdrag betreffende de respectieve instellingen. De bedoeling is negatieve gevolgen op lange termijn voor de arbeidsmarkt te beperken, significante economische en sociale verschillen te verkleinen, onevenwichtigheden en andere macrosignificante risico's aan te pakken en in ruimere zin negatieve gevolgen voor de potentiële groei en de prijsstabiliteit te voorkomen en houdbare overheidsfinanciën op middellange termijn te waarborgen. De onderlinge samenhang van de drie kerndimensies van de beleidsmix voor de eurozone – monetair, budgettair en structureel – is net als financiële stabiliteit essentieel om een ondersteunende geaggregeerde beleidskoers voor de eurozone te waarborgen.

---

⁷ COM(2020) 575 final.

- (6) Door tijdig in te grijpen in het monetaire beleid wil de Europese Centrale Bank (ECB) de monetaire transmissiekanalen intact houden en de prijsstabiliteit op middellange termijn waarborgen. De ECB kondigde aanzienlijke aankopen aan van activa uit de publieke en de particuliere sector in het kader van haar pandemie-noodaankoopprogramma (PEPP, 1850 miljard EUR tot ten minste eind maart 2022)⁸ en in het kader van het programma voor de aankoop van activa (APP, netto-aankopen ten bedrage van 20 miljard EUR per maand, samen met een aanvullend bedrag van 120 miljard EUR tot eind 2020)⁹. Daarnaast biedt de ECB gerichte langerlopende herfinancieringstransacties tegen zeer gunstige voorwaarden aan om bankkredieten aan bedrijven en huishoudens te ondersteunen.
- (7) De begrotingskoers zal naar verwachting in 2020 zeer expansief zijn en in 2021 zowel op het niveau van de eurozone als op nationaal niveau ondersteunend blijven, mede dankzij een aantal reeds aangekondigde herstelmaatregelen waarbij noodmaatregelen niet worden meegerekend. De coördinatie van het nationale begrotingsbeleid, met volledige inachtneming van het stabiliteits- en groeipact, is van essentieel belang voor een doeltreffende respons op de COVID-19-schok, een duurzaam herstel en de goede werking van de economische en monetaire unie (EMU). Op 20 maart 2020 concludeerde de Commissie dat de economie een ernstige economische neergang doormaakte en dat aan de voorwaarden voor activering van de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact was voldaan. Deze conclusie werd onderschreven door de ministers van Financiën van de lidstaten¹⁰. De lidstaten namen omvangrijke begrotingsmaatregelen om de pandemie in te dammen en steun te verlenen aan personen en bedrijven die bijzonder getroffen werden, alsook uitzonderlijke liquiditeitssteun, voornamelijk via garanties aan bedrijven en banken om de kredietstroom te waarborgen. Verdere gecoördineerde begrotingssteun zal op EU-niveau worden verleend, met name via de faciliteit voor herstel en veerkracht, en de algemene ontsnappingsclausule zal in 2021 actief blijven. In het voorjaar van 2021 zal de Commissie op basis van geactualiseerde macro-economische prognoses de situatie opnieuw beoordelen en de balans opmaken van de toepassing van de algemene ontsnappingsclausule.

---

⁸ PB L 91 van 25.3.2020, blz. 1.

⁹ PB L 157 van 15.6.2016, blz. 28.

¹⁰ <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2020/03/23/statement-of-eu-ministers-of-finance-on-the-stability-and-growth-pact-in-light-of-the-covid-19-crisis/>

- (8) De economische gevolgen van COVID-19 hebben een grote negatieve weerslag op de overheidsfinanciën. Zodra de gezondheids- en economische omstandigheden dit toelaten, zal een heroriëntering van het begrotingsbeleid in de richting van prudente begrotingsposities op middellange termijn, onder meer door het geleidelijk afschaffen van noodmaatregelen, bijdragen tot de houdbaarheid van de begroting op middellange termijn. Dit moet gebeuren op een wijze die de gevolgen van de crisis op sociaal vlak en op de arbeidsmarkt verzacht en bijdraagt tot sociale duurzaamheid. Hervormingen die erop gericht zijn de samenstelling van nationale begrotingen te verbeteren en de houdbaarheid van de begroting op langere termijn te waarborgen, met inbegrip van problemen inzake klimaatverandering en gezondheidsproblemen, lijken bijzonder relevant. Het verbeteren van de samenstelling van de nationale begrotingen, met name door uitgaventoetsingen en doeltreffende kaders voor overheidsopdrachten, kan de broodnodige begrotingsruimte creëren. Groene begrotingspraktijken kunnen ook helpen bij het aanpakken van problemen op het gebied van klimaatmitigatie en -adaptatie, en milieubescherming. Adequate, efficiënte en inclusieve stelsels voor gezondheidszorg en sociale bescherming bieden hoognodige bescherming aan degenen die er behoefte aan hebben, vervullen een sleutelrol als automatische stabilisatoren en zouden de houdbaarheid van de begroting moeten waarborgen. Evenzo verhogen hervormingen die door gepaste uitvoering en volgorde de arbeids-, kapitaal, product- en dienstenmarkten beter doen functioneren, de potentiële output, waarbij een negatief kortetermijneffect op de totale vraag wordt vermeden.
- (9) De COVID-19-crisis versterkt het belang van hervormingen voor efficiëntere en rechtvaardigere stelsels van overheidsinkomsten. Aangezien de belastingwig op arbeid in de meeste lidstaten van de eurozone hoog blijft, omvatten deze hervormingen een verschuiving van de belastingdruk naar belastinggrondslagen die minder nadelig zijn voor de vraag en aanbod van arbeidskrachten, de productiviteit, de investeringen en de groei, waarbij rekening wordt gehouden met de daarmee samenhangende verdelingseffecten. Een intensiever gebruik van milieubelastingen en/of andere vormen van prijsstelling van externe effecten kan bijdragen tot duurzame groei door "groener" gedrag te stimuleren. Maatregelen tegen agressieve fiscale planning en belastingontwijking, zowel internationaal als in de Unie, kunnen belastingstelsels efficiënter en rechtvaardiger maken. Bovendien maakt de mondialisering dat het belastingkader moet worden toegesneden op een moderne en steeds meer gedigitaliseerde economie, zowel op mondiaal als EU-niveau. In OESO-verband wordt er gewerkt aan een op wereldwijde consensus gebaseerde oplossing om de fiscale uitdagingen aan te pakken die voortvloeien uit de digitalisering van de economie.

- (10) Dat er nu zo snel mogelijk werk wordt gemaakt van hervormingen die investeringsknelpunten en beperkingen aan de aanbodzijde aanpakken, is van bijzonder belang gezien de hoge mate van onzekerheid door de COVID-19-schok en de negatieve gevolgen ervan voor investeringen. Maatregelen die de absorptie van EU-middelen en een doeltreffend en efficiënt gebruik van de middelen versnellen, zijn van essentieel belang, met name in de lidstaten die op deze gebieden achterblijven en waar EU-middelen een aanzienlijk deel van de investeringen financieren. Hervormingen die de administratieve lasten voor ondernemingen verminderen (bv. digitalisering van overheidsdiensten, met inbegrip van elektronische identificatie, justitiële hervormingen) en misbruik van middelen (bv. corruptie, fraude en witwassen¹¹) voorkomen, kunnen het ondernemingsklimaat verbeteren en particuliere investeringen en het creëren van banen en ondernemingen helpen stimuleren.

---

¹¹ Mededeling C(2020) 2800 final van de Commissie van 20 mei 2020 inzake een actieplan voor een alomvattend EU-beleid voor de preventie van witwassen en financieren van terrorisme.

- (11) De COVID-19-crisis heeft voor veel ondernemingen tot aanzienlijke inkomstenderving geleid en brengt risico's met zich mee voor de solvabiliteit van ondernemingen in de hele eurozone. Doeltreffende insolventiekaders spelen een cruciale rol bij het ondersteunen van levensvatbare ondernemingen die tijdelijke problemen ondervinden, en zorgen voor een ordelijke afwikkeling van niet-levensvatbare ondernemingen. Het verbeteren van insolventiekaders kan ook helpen om de waarschijnlijke toename van niet-renderende leningen aan te pakken en de kredietverlening aan de economie te behouden door het opschonen van bankbalansen te vergemakkelijken en grensoverschrijdende investeringen op langere termijn te stimuleren. In deze context werd de richtlijn betreffende herstructurering en insolventie (2019/1023)¹² aangenomen om in alle lidstaten in de nationale solvabiliteitswetgeving minimumnormen in te voeren zodat schuldenaren in financiële moeilijkheden over preventieve herstructureringsstelsels kunnen beschikken, om te voorzien in procedures die leiden tot kwijtschelding van schulden van ondernemers met een overmatige schuldenlast, en om de efficiëntie van alle soorten insolventieprocedures te vergroten. Het is belangrijk door te gaan met de omzetting en uitvoering van de richtlijn. De Europese Commissie kondigde in haar actieplan voor de kapitaalmarktenunie van september 2020¹³ ook aan te werken aan een minimale harmonisatie of grotere convergentie op specifieke gebieden van niet-bancaire kerninsolventie. Daarnaast is er ruimte voor de lidstaten om de efficiëntie en doeltreffendheid van hun insolventiekaders verder af te stemmen op internationale beste praktijken en om de resterende tekortkomingen aan te pakken¹⁴.

---

¹² PB L 172 van 26.6.2019, blz. 18.

¹³ COM(2020) 590 final.

¹⁴ De Eurogroep heeft een aantal beginselen vastgesteld, waaronder de vroegtijdige vaststelling van schuldproblemen en de beschikbaarheid van procedures voor vroegtijdige herstructurering. Zie <https://www.consilium.europa.eu/nl/meetings/eurogroup/2016/04/22/>.

- (12) De verdere verdieping van de eengemaakte markt voor goederen en diensten en de aanpassing van de eurozone aan het digitale tijdperk kunnen groei, convergentie en veerkracht aanjagen. De gemeenschappelijke munt en de eengemaakte markt dragen samen bij aan het scheppen van betere voorwaarden voor economische stabilisatie en groei op lange termijn. De COVID-19-crisis heeft het gebruik van digitale instrumenten gestimuleerd, het belang van de digitale eengemaakte markt benadrukt en het gebruik van digitale en girale betalingsmethoden versneld. De eenmaking van de markt is echter nog niet voltooid, met name op het gebied van diensten en meer in het bijzonder op het gebied van detailhandel en professionele diensten. De eengemaakte markt kan prijsrigiditeiten beperken, wat de transmissie van het monetaire beleid en de economische veerkracht ten goede komt. Daarnaast stimuleert de eengemaakte markt de mobiliteit van productie-factoren, waardoor sectoren, regio's en lidstaten de economische kosten (bv. werkloosheid) in reactie op schokken tot een minimum kunnen beperken. Om de eengemaakte markt voor goederen en diensten verder te integreren, moeten alle resterende onnodige beperkingen worden opgeheven, moeten de mechanismen voor markttoezicht worden versterkt en moeten maatregelen worden genomen om de administratieve capaciteit te waarborgen om deze doelstellingen te verwezenlijken.
- (13) Hervormingen en investeringen ter verbetering van integratie en overgangen op de arbeidsmarkt, met bijzondere aandacht voor digitale en groene banen, zijn van essentieel belang om de economische en sociale veerkracht te vergroten en het herstel te ondersteunen. De onmiddellijke crisismaatregelen op nationaal niveau en op niveau van de Unie hebben de negatieve economische en sociale gevolgen voor werkenden beperkt. Tegelijkertijd is een aantal reeds lang aanslepende hervormingen nu nog urgenter geworden: doeltreffend actief arbeidsmarktbeleid, met inbegrip van geïndividualiseerde ondersteuning, het verbeteren van de kwaliteit en de inclusiviteit van de onderwijs- en opleidingsstelsels om al op jonge leeftijd sterkere leerresultaten te bereiken, krachtige om- en bijscholingsmaatregelen en investeringen in volwassenenonderwijs en -opleiding en in onlineleerplatforms, het aanpakken van vaardigheidstekorten, het verbeteren van de werkgelegenheidsvooruitzichten van de kwetsbaarste segmenten van de beroepsbevolking, met inbegrip van jongeren en langdurig werklozen, en het dichten van de genderkloven. Om een duurzaam en inclusief herstel te ondersteunen, is het essentieel de creatie van hoogwaardige banen te bevorderen en de arbeidsvoorwaarden te verbeteren, met name door te zorgen voor adequate minimumlonen, de segmentering van de arbeidsmarkt tegen te gaan en belemmeringen voor arbeidsmobiliteit weg te werken. Sociale dialoog en collectieve onderhandelingen spelen een belangrijke rol om met succes beleid uit te stippelen en uit te voeren.

(14) Toegang tot adequate, inclusieve en duurzame stelsels voor gezondheidszorg en sociale bescherming, die in de crisis als automatische stabilisatoren fungeren, is belangrijk voor de economische en sociale veerkracht. Hiermee wordt bijgedragen aan het behoud van sociale cohesie, een fatsoenlijke levensstandaard en een goede volksgezondheid, wat van fundamenteel belang is voor een productieve arbeidseconomie, gedurende de gehele economische cyclus, en worden armoede en sociale uitsluiting tegengegaan. Investerings ter ondersteuning van hervormingen in de gezondheidszorg en veerkrachtige gezondheidszorgstelsels moeten voor de lidstaten een prioriteit blijven. De uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten¹⁵ is essentieel als leidraad voor het beleid. De noodzaak om voor iedereen adequate sociale bescherming te bieden, zowel wat betreft hoogwaardige gezondheidszorg en langdurige zorg als wat betreft inkomensvervanging voor alle werkenden, met inbegrip van werknemers met atypische arbeidsovereenkomsten en zelfstandigen, is in het licht van de crisis nog belangrijker geworden. Veel lidstaten hebben tijdelijke maatregelen voor inkomenssteun en sociale bijstand vastgesteld ten behoeve van kwetsbare groepen met een zeer laag inkomen en werkenden die geen recht hebben op werkloosheidsuitkeringen. Er zijn maatregelen genomen met betrekking tot uitkeringen, voorwaarden om in aanmerking te komen en aanvullende diensten in natura. De toereikendheid en dekking van de socialebeschermingsstelsels moet worden versterkt op een manier die de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op lange termijn en de billijke verdeling van de lasten tussen de generaties waarborgt.

---

¹⁵ Interinstitutionele proclamatie betreffende de Europese pijler van sociale rechten (PB C 428 van 13.12.2017, blz. 10).

(15) De afgelopen jaren is er aanzienlijke vooruitgang geboekt, maar de economische gevolgen van de pandemie hebben de financiële sector opnieuw onder druk gezet. De banken van de eurozone zijn de huidige crisis ingegaan met een grotere verliesabsorptiecapaciteit dan bij het uitbreken van de wereldwijde financiële crisis. In combinatie met monetaire en budgettaire beleidsmaatregelen kon hiermee een verkrapping van de financieringsvoorwaarden op de markt na de beginfase van de crisis worden voorkomen en kon de ononderbroken kredietverlening aan de particuliere sector worden gewaarborgd. De crisis zal waarschijnlijk nog meer druk uitoefenen op de banken wat betreft de reeds lage rentabiliteitsniveaus en de percentages niet-renderende leningen. De ontwikkeling van secundaire markten voor niet-renderende leningen, een efficiënte inzet van nationale vermogensbeheerders, waar dienstig, en de hervorming van insolventiekaders zijn van bijzonder belang om vooruitgang te boeken op dit gebied en om structurele problemen van lage rentabiliteit aan te pakken. Deze ontwikkelingen zouden een belemmering kunnen vormen voor het verstrekken van krediet aan de economie, dat essentieel is voor het herstel. De snelle en omvangrijke beleidsinterventies hebben het vertrouwen ondersteund en bijgedragen tot het behoud van de macrofinanciële stabiliteit. Overheidsgarantieregelingen voor leningen helpen de kredietverlening aan de economie in stand te houden, dragen bij aan de bescherming van ondernemingen en helpen de terugkoppelingseffecten met de banksector te verzachten, maar vormen ook voorwaardelijke verplichtingen voor de begrotingen van de lidstaten. De verlenging van moratoria bij insolventie en respijt bij niet-renderende leningen houdt in dat een moeilijk evenwicht moet worden gevonden tussen het verder waarborgen van steun voor levensvatbare ondernemingen, het risico dat middelen verkeerd worden toegewezen, een toename van de verliezen bij een eventueel faillissement en minder duidelijkheid over de onderliggende kredietkwaliteit.

- (16) De voltooiing van de EMU-architectuur blijft essentieel. Door de resterende lacunes te dichten, zouden de stabiliteit en veerkracht van de eurozone verder kunnen toenemen en kan de internationale rol van de euro, die de afgelopen jaren grotendeels stabiel is gebleven, worden versterkt. Bij verdere stappen moet rekening worden gehouden met de lessen die zijn getrokken uit de alomvattende economische beleidsreactie van Europa op de COVID-19-pandemie. NextGenerationEU heeft, naast een stabilisatiefunctie op korte termijn en een rol bij het ondersteunen van het herstel, het potentieel om invloed uit te oefenen op de EMU op langere termijn door groeibevorderende investeringen en structurele hervormingen te stimuleren en de eurozone beter bestand te maken tegen toekomstige schokken. De omvangrijke uitgifte van in euro's luidende schuld, met inbegrip van groene en sociale obligaties, zal de markt voor in euro's luidende schuldbewijzen van hoge kwaliteit diepgang en liquiditeit geven en kan bijdragen tot de versterking van de internationale rol van de euro. Niettemin ontbreken er nog belangrijke elementen in de EMU, zoals een volledige bankenunie en een diepere kapitaalmarktenunie. Het versterken van de bankenunie blijft van cruciaal belang. Te dien einde zou zonder verwijl en met hetzelfde ambitieniveau op basis van consensus moeten worden voortgewerkt aan alle onderdelen, waaronder die welke in de groep op hoog niveau inzake EDIS zijn besproken. Het voortzetten van de werkzaamheden met betrekking tot het ESM-hervormingspakket en, gezien de vooruitgang die is geboekt op het gebied van risicovermindering en de verdere maatregelen die zijn uiteengezet in de verklaring van de Eurogroep van 30 november 2020, het vervroegen van de inwerking-treding van een achtervangmechanisme voor het gemeenschappelijk afwikkelingsfonds (begin 2022), zijn een nieuwe belangrijke stap naar de voltooiing van de bankenunie en de versterking van de EMU. Er moet worden voortgewerkt aan oplossingen om de tekort-komingen in het huidige systeem voor liquiditeitsverstrekking bij afwikkeling weg te werken. De verdieping van de kapitaalmarktenunie is een belangrijke prioriteit, zoals blijkt uit het nieuwe actieplan van september 2020. Een sterke en veerkrachtige EMU is ook van belang voor het versterken van de internationale rol van de euro en het waarborgen van de economische en financiële autonomie van de Unie, waarover de Commissie een mededeling zal indienen, waarbij de interne markt van de Unie volledig in acht zal worden genomen, en die zij op open en transparante wijze ook zal nastreven jegens de lidstaten buiten de eurozone,

BEVEELT AAN dat de lidstaten van de eurozone in de periode 2021-2022 zowel individueel, onder meer door hun plannen voor herstel en veerkracht, als collectief binnen de Eurogroep de volgende actie ondernemen:

1. Zorgen voor een beleidsstandpunt dat het herstel ondersteunt

Aangezien de noodsituatie op gezondheidsgebied aanhoudt, zou het begrotingsbeleid in 2021 in alle lidstaten van de eurozone ondersteuning moeten blijven bieden.

Beleidsmaatregelen zouden moeten worden afgestemd op landspecifieke omstandigheden en tijdig, tijdelijk en gericht moeten zijn. De lidstaten zouden maatregelen moeten blijven coördineren om de pandemie doeltreffend aan te pakken en de economie en een duurzaam herstel te ondersteunen.

Zodra de epidemiologische en economische omstandigheden het toelaten, zouden de noodmaatregelen geleidelijk moeten worden afgebouwd terwijl de gevolgen van de crisis op sociaal vlak en op de arbeidsmarkt zouden moeten worden tegengegaan. Er zou begrotingsbeleid moeten worden gevoerd om op middellange termijn prudente begrotingsposities te bereiken en de houdbaarheid van de schuld te waarborgen, en tegelijkertijd de investeringen te bevorderen.

De lidstaten zouden hervormingen moeten doorvoeren die de dekking, de toereikendheid en de houdbaarheid van de stelsels voor gezondheidszorg en sociale bescherming voor iedereen versterken.

De lidstaten zouden in het bijzonder aandacht moeten besteden aan de kwaliteit van de budgettaire maatregelen. Het kader voor overheidsopdrachten en het beheer van de overheidsfinanciën zou moeten worden verbeterd, met inbegrip van met name kaders voor investeringen, en er zou gebruik moeten worden gemaakt van groene begrotingsinstrumenten. Uitgaventoetsingen zouden moeten worden gebruikt om de overheidsuitgaven beter te richten op de behoeften op het gebied van herstel en veerkracht.

2. Convergentie, veerkracht en duurzame en inclusieve groei verder verbeteren

Het risico van verdere verschillen beperken en de economische en sociale veerkracht in de eurozone verbeteren door structurele problemen verder aan te pakken en door hervormingen door te voeren die de productiviteit en de werkgelegenheid versterken, een soepele herverdeling van middelen verzekeren en de werking van de markten en het openbaar bestuur verbeteren, en door het niveau van publieke investeringen te verhogen en particuliere investeringen te stimuleren om een rechtvaardigen inclusief herstel te ondersteunen in overeenstemming met de groene en de digitale transitie.

De eengemaakte markt voor goederen en diensten, met inbegrip van digitale diensten, verder integreren door onnodige beperkingen weg te nemen, het markttoezicht te versterken en voldoende administratieve capaciteit te waarborgen.

Zorgen voor een doeltreffend actief arbeidsmarktbeleid en de overgang naar een andere baan ondersteunen, met name naar de groene en digitale economie. Eerlijke arbeidsvoorwaarden bevorderen, de arbeidsmarktsegmentatie aanpakken en zorgen voor meer inclusie. Zorgen voor een doeltreffende betrokkenheid van de sociale partners bij de beleidsvorming, versterken van de sociale dialoog en collectieve onderhandelingen. Inclusieve onderwijs- en opleidingssystemen versterken en investeringen in vaardigheden bevorderen om vaardigheidstekorten weg te werken.

Binnen de Raad blijven werken aan een mondiale, op consensus gebaseerde oplossing om in het Inclusief Kader van de OESO inzake grondslaguitholling en winstverschuiving de fiscale uitdagingen aan te pakken die voortvloeien uit de digitalisering van de economie, in de verwachting dat medio 2021 binnen dat forum een akkoord zal zijn bereikt. De verdere aanpak van de fiscale uitdagingen van de digitale economie voorbereiden, ook als er medio 2021 geen internationale consensus bestaat. Verdere vooruitgang boeken in de strijd tegen agressieve fiscale planning, de belastingwig verkleinen en een verschuiving naar koolstofbeprijzing en milieubelasting ondersteunen.

3. Nationale institutionele kaders versterken

Hervormingen doorvoeren en vervroegen om knelpunten bij investeringen aan te pakken en te zorgen voor een efficiënt en tijdig gebruik van EU-middelen, met inbegrip van de faciliteit voor herstel en veerkracht. De doeltreffendheid en digitalisering van het openbaar bestuur versterken, met inbegrip van justitiële en gezondheidszorgstelsels, en openbare diensten voor arbeidsvoorziening. De administratieve lasten voor bedrijven verminderen en het ondernemingsklimaat verbeteren. De kaders voor de bestrijding van fraude en corruptie, witwassen en de financiering van terrorisme blijven verbeteren.

Concrete maatregelen bevorderen om de efficiëntie, doeltreffendheid en evenredigheid van insolventiekaders te verhogen, oplossingen te vinden voor niet-renderende blootstellingen en te zorgen voor een efficiënte toewijzing van kapitaal.

4. Zorgen voor macrofinanciële stabiliteit

De kredietkanalen voor de economie en de maatregelen ter ondersteuning van levensvatbare ondernemingen zo lang in stand houden als nodig is in de noodsituatie van deze nooit eerder geziene crisis.

De balansen van de banksector gezond houden, onder meer door niet-renderende leningen te blijven aanpakken, bijvoorbeeld door secundaire markten voor niet-renderende leningen te ontwikkelen.

5. De EMU voltooien en de internationale rol van de euro versterken

Vooruitgang boeken met de verdieping van de economische en monetaire unie om de veerkracht van de eurozone te vergroten door de bankenunie te voltooien, door zonder verwijl en met hetzelfde ambitieniveau voort te werken aan alle onderdelen, waaronder die welke in de groep op hoog niveau inzake EDIS zijn besproken, door de kapitaalmarktenunie te verdiepen en door steun te verlenen aan initiatieven ter uitvoering van het beleid inzake digitale financiering, retailfinanciering en duurzame financiering. Verder werk maken van oplossingen om de tekortkomingen in het huidige systeem voor liquiditeitsverstrekking bij afwikkeling weg te werken en het Europese toezicht- en regelgevingskader te versterken, onder meer door te zorgen voor consistent en doeltreffend toezicht op en handhaving van de antiwitwasregels.

Bij de verdere verdieping van de economische en monetaire unie zou rekening moeten worden gehouden met de lessen die zijn getrokken uit de alomvattende economische beleidsreactie van Europa op de COVID-19-pandemie. Vorderingen waarbij de interne markt van de Unie volledig in acht wordt genomen en die op open en transparante wijze worden nagestreefd jegens de lidstaten buiten de eurozone, zullen bijdragen tot de versterking van de internationale rol van de euro en zullen de economische belangen van Europa wereldwijd beter bevorderen.

Gedaan te Brussel,

*Voor de Raad
De voorzitter*